

ΚΕΙΜΕΝΟ

Με τα σημερινά κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα δεν δικαιολογείται η φράση «Αν θέλεις ειρήνη, ετοίμασε πόλεμο». Σήμερα που οι οικονομικές εξελίξεις στον πλανήτη μας έχουν φτάσει στο αποκορύφωμά τους, σχεδόν όλα τα κράτη της γης προβάλλονται ως θιασώτες του συνθήματος «si vis pacem para bellum», κάτω βέβαια υπό την επίνευση και επήρεια «ξένων προστατών» και μεγάλων οικονομικών υπερδυνάμεων. Και όταν λέμε ότι τα κράτη προωθούν το κήρυγμα αυτό, εννοούμε βέβαια τους ηγεμόνες των κρατών αυτών, τους φορείς των σπουδαιότερων δημοσίων αρμοδιοτήτων που δεν είναι απαραίτητο να έχουν αναδειχτεί μέσα από τη συντριπτική πλειοψηφία του λαού τους. Κατά φυσική συνέπεια στις περιπτώσεις αυτές οι ενέργειές τους που προωθούν τον πόλεμο με το πρόσχημα ότι μόνο κατ' αυτόν τον τρόπο προασπίζουν την ειρήνη δεν είναι αποδεκτές και ούτε αντιπροσωπεύουν τις αντιλήψεις του λαού τους. Γιατί ο λαός είναι αυτός που δεινοπαθεί και βασανίζεται από έναν ολέθριο πολεμικό σπαραγμό, που ζει έντονα και ζωντανά περισσότερο από κάθε άλλον την αμείλικτη ψυχολογική, συναισθηματική και οικονομική σύσφιξη που απορρέει ασταμάτητα απ' την σημερινή πυρετώδη παρασκευή των εξοπλισμών η οποία κυφορρεί μια στρατιωτική σύγκρουση παγκοσμίως διαστάσεων, μια σύρραξη που θα παρασύρει μαζί της ολόκληρη την ανθρωπότητα.

Αποτελεί κοινή παραδοχή πράγματι ότι η ειρήνη ενσαρκώνει την πνευματική και υλική ευημερία, ότι ανεβάζει το βιοτικό επίπεδο ενός λαού και γενικά προωθεί και συντελεί στην άνθηση κάθε σφαίρας στην οποία απλώνεται η ανθρώπινη δραστηριότητα. Όμως προσπαθώντας πολλοί να την ανατρέψουν, διατυπώνουν την άποψη ότι: με την αδιάκοπη επικράτηση της ειρήνης η ιστορική πορεία του ανθρώπου πάνω στη γη χάνει τη δυναμικότητά της. Επομένως ο πόλεμος σε μια τέτοια στιγμή έρχεται να αναδέξει και να ταράξει τα πνεύματα, να προωθήσει και να πραγματώσει κάποιες κοινωνικές και οικονομικές ανακατατάξεις, να μετατοπίσει διάφορα συμφέροντα και τελικά να καταστήσει την ανθρώπινη πορεία ανοδική και περισσότερο δημιουργική. Οπωσδήποτε, ο θεωρητικός αυτός διαλογισμός έχει ζωντανέψει πολλές φορές μέσα στην ιστορία. Όμως στην εποχή μας που διακρίνεται για την αλματώδη τεχνολογική ανάπτυξη, που απόγειό της αποτελεί η διάσταση του ατόμου και η απελευθέρωση της τεράστιας ατομικής και πυρηνικής ενέργειας, η ανακάλυψη της ραδιενέργειας και η κατάκτηση του διαστήματος, διαμορφώνονται τελείως διαφορετικά δεδομένα από εκείνα που υπήρχαν στις παρελθούσες εποχές. Γιατί σήμερα μια παγκόσμια πολεμική σύρραξη δεν θα σήμαινε απλώς την τελειωτική καταστροφή των υλικών επιτευγμάτων του σύγχρονου ανθρώπου, μα και τον ίδιο τον αφανισμό του και κάθε άλλου βέβαια, ζωντανού οργανισμού. Έτσι, αν συντελεστεί μια τέτοια ανελέητη απόλεια των πάντων και φυσικά και της γλωρίδας και της πανίδας του πλανήτη μας, πώς είναι δυνατόν εμείς, οι σημερινοί άνθρωποι να προσφέρουμε με απάθεια και συγκατάβαση το σύνθημα «αν θέλεις ειρήνη, ετοίμασε πόλεμο», που διατυπώθηκε για να εξυπηρετήσει μεγάλα συμφέροντα, για να οξύνει τους οικονομικούς ανταγωνισμούς, για να καταρρακώνει συνειδήσεις και για να καθιστά την ανθρώπινη ζωή, έναν δρόμο γεμάτο από έντονο ρυθμό, από άγχος, από υλική και ψυχική αναταραχή και από εναγώνια προσδοκία;

Αναμφισβήτητα είναι πολύ σκληρό για τον οποιονδήποτε απλό άνθρωπο να συγκατανεύσει σε μια τέτοια αρνητική παραδοχή. Έστω και αν ο πόλεμος διεξαγόταν σε επίπεδο συνηθισμένων πολεμικών μέσων δεν θα είχε την απάνθρωπη δύναμη να θυσιάσει πλήθος ανθρώπινες ζωές που θα ήταν δυνατό να αναμορφώσουν με την πνευματική και υλική τους εργασία, με το στοχασμό τους και με την αποφασιστικότητά τους την ανθρώπινη κοινωνία, στο βωμό μιας βίαιης και «επιβεβλημένης» δήθεν από τους ισχυρούς της γης, εξέλιξης. Γιατί ο άνθρωπος ζώντας μέχρι σήμερα πάμπολλες δραματικές διακυμάνσεις ανάμεσα σε περιόδους ειρήνης και σε περιόδους πολέμου, έμαθε πια να διακρίνει το ένα από το άλλο. Απόκτησε πια αισθητήριο και απαλλαγμένος από προκαταλήψεις, μπορεί και αντιλαμβάνεται ότι οι εξοπλισμοί υπονομεύουν την παγκόσμια ειρήνη και ότι εξυπηρετούν οικονομικά συμφέροντα. Έτσι λοιπόν διατρανώνει τη φωνή του ενάντια στους εξοπλισμούς, απαιτώντας την οριστική κατάπαυσή τους και διακηρύσσοντας το πανανθρώπινο αίτημα της πολυπόθητης ειρήνης.

Οπωσδήποτε αυτή η πρωτοβουλία από μέρους των λαών αποκαλύπτει το θάρρος που τους διακατέχει και το γεγονός ότι η ανωριμότητα γι' αυτούς όσον αφορά το κείμενο και καυτό θέμα των εξοπλισμών, έχει πια εξαλειφθεί. Γιατί έχουν πια συνειδητοποιήσει ότι το θέμα της ειρήνης που τόσο καπηλεύεται στις μέρες μας, πρέπει και μπορεί μόνο να διευθετηθεί σωστά μόνο με το δικό τους αγώνα, μόνο με τη δικιά τους ανάληψη ευθυνών, γιατί είναι θέμα τεράστιο που καθορίζει την παραπέρα έκβαση της ζωής τους.

*Αμαλία Κ. Ηλιάδη, Φιλολόγος-Ιστορικός, Δ/ντρια 3^{ου} Γυμνασίου Τρικάλων
(κείμενο ελαφρώς διασκευασμένο από το διαδίκτυο)*

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- A.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (110-130 λέξεις). **Μονάδες 25**
- B1.** «Αποτελεί κοινή παραδοχή πράγματι ότι η ειρήνη ενσαρκώνει την πνευματική και υλική ευημερία, ότι ανεβάζει το βιοτικό επίπεδο ενός λαού και γενικά προωθεί και συντελεί στην άνθηση κάθε σφαίρας στην οποία απλώνεται η ανθρώπινη δραστηριότητα». Να αναπτύξετε την παραπάνω φράση σε μια παράγραφο περίπου 120 λέξεων. **Μονάδες 10**
- B2.** Με ποιον τρόπο οργανώνεται ο λόγος στην πρώτη (1^η) παράγραφο; (δομή και τρόπος ανάπτυξης). **Μονάδες 6**
- B3.** Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη της παρακάτω περιόδου σε παθητική: «Επομένως ο πόλεμος σε μια τέτοια στιγμή έρχεται να αναδέξει και να ταράξει τα πνεύματα, να προωθήσει και να πραγματώσει κάποιες κοινωνικές και οικονομικές ανακατατάξεις, να μετατοπίσει διάφορα συμφέροντα και τελικά να καταστήσει την ανθρώπινη πορεία ανοδική και περισσότερο δημιουργική». **Μονάδες 7**
- B4.** Αντιλήψεις, απορρέει, κυφορρεί, σύρραξη, εξέλιξη, εξαλειφθεί: Να δοθεί από ένα συνώνυμο για κάθε μία από τις παραπάνω λέξεις. **Μονάδες 6**
- B5.** Να δικαιολογηθεί η χρήση των εισαγωγικών στην πρώτη (1^η) και την τρίτη (3^η) παράγραφο του κειμένου. **Μονάδες 6**
- Γ.** Με αφορμή τις ανοικτές εστίες πολέμου που υπάρχουν σήμερα σε κοντινές χώρες και ως μέλος μιας φιλειρηνικής οργάνωσης, καλείσθε σε μια ημερίδα που διεξάγεται στο δήμο σας με θέμα «Νέοι και ειρήνη», να εξετάσετε τους λόγους της εξοικείωσης και της αδιαφορίας του σύγχρονου ανθρώπου απέναντι στην πραγματικότητα του πολέμου και να αναζητήσετε τρόπους με τους οποίους οι νέοι θα μπορούσαν να αντιδράσουν έτσι ώστε να παγιωθεί το όραμα μιας παγκόσμιας ειρήνης. **Μονάδες 40**

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

- A.** Το άρθρο αυτό επισημαίνει τη διάθεση των λαών να προστατεύουν την ειρήνη και να συμβάλλουν δυναμικά στην κατάπαυση των πολεμικών εξοπλισμών. Αρχικά διαπιστώνεται ότι κάποιοι κυβερνήτες των εθνών μη λαοπρόβλητοι και υπακούοντας σε συμφέροντα προβάλλουν αδικαιολόγητα την άποψη πως ο πόλεμος συμβάλλει στην εξέλιξη του ανθρώπινου πολιτισμού. Ωστόσο οι λαοί διαφωνούν, γιατί είναι αυτοί που υποφέρουν από τους πολέμους πληρώνοντας το οποιοδήποτε τίμημα. Ακολουθεί η γενική παραδοχή για την προσφορά της ειρήνης στην ανθρώπινη ευημερία. Άλλωστε είναι αδιανόητο να υποστηρίζει κανείς ότι ο πόλεμος που απειλεί με αφανισμό τον άνθρωπο και τον πλανήτη, προωθεί την υλικο-τεχνική εξέλιξη και τον πολιτισμό. Μέσα λοιπόν από πάμπολλες δοκιμασίες και πολεμικές συγκρούσεις οι λαοί αποδεικνύουν πια την ωριμότητά τους, διακρίνοντας ξεκάθαρα τι τους ωφελεί και τι τους ζημιώνει. Γι' αυτό, όπως καταλήγει το κείμενο, και «διατρανώνουν» σθεναρά το αίτημά τους να σταματήσουν οι εξοπλισμοί, αφού συνειδητοποίησαν ότι αποτελεί δική τους ευθύνη η συνέχιση της ζωής.
- B1.** Αποτελεί κοινή παραδοχή ότι η ειρήνη ενσαρκώνει την πνευματική και υλική ευημερία, ότι ανεβάζει το βιοτικό επίπεδο ενός λαού και γενικά προωθεί και συντελεί στην άνθηση κάθε σφαίρας στην οποία απλώνεται η ανθρώπινη δραστηριότητα. Πρωτίστως η ειρήνη καταξιώνει και προστατεύει την ίδια τη ζωή, το πολυτιμότερο αγαθό που υπάρχει στον κόσμο. Κι ακόμη αποτελεί την προϋπόθεση για να προστατευθεί η ανθρώπινη αξιοπρέπεια, η ατομική ελευθερία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Παράλληλα γίνεται το εφαλτήριο για την επικράτηση της ασφάλειας, της προόδου και της δημιουργικής ζωής, συνθήκες απαραίτητες για την υλική ευημερία και την ποιότητα ζωής των λαών. Άλλωστε η ειρήνη διασφαλίζει την πολιτική και κοινωνική ηρεμία, αλλά και την ανάπτυξη της φιλίας, της συνεργασίας και του διαλόγου. Έτσι προωθεί τις επιστήμες, τις τέχνες και γενικά βελτιώνει το πνευματικό επίπεδο ενώ ταυτόχρονα εγγυάται και την ανθρωπιστική χρήση της οικονομίας. Μέσω της ειρήνης λοιπόν ολοκληρώνει ο άνθρωπος την ευτυχία του, γι' αυτό και θεωρείται η υπέρτατη ηθική αξία.
- B2.** Στοιχεία δομής: Θεματική περίοδος: «Με τα σημερινά κοινωνικά... ετοίμασε πόλεμο».
Σχόλια/λεπτομέρειες: «Σήμερα που οι οικονομικές εξελίξεις... μαζί της ολόκληρη την ανθρωπότητα».
Κατακλείδα: Δεν έχει.
Τρόποι ανάπτυξης: Η πρώτη (1^η) παράγραφος του κειμένου αναπτύσσεται με τη μέθοδο της αιτιολόγησης. Η κειμενογράφος αιτιολογεί στα σχόλια της παραγράφου («Σήμερα που οι οικονομικές εξελίξεις... μαζί της ολόκληρη την ανθρωπότητα») τη θέση της ότι σύμφωνα με τα κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα δεν μπορεί να δικαιολογηθεί η άποψη ότι αν θέλουμε ειρήνη πρέπει να προετοιμάσουμε πόλεμο.
- B3.** Μετατροπή της ενεργητικής σύνταξης σε παθητική: «Επομένως σε μια τέτοια στιγμή από τον πόλεμο αναδύονται και ταρασσονται τα πνεύματα, προωθούνται και πραγματώνονται κάποιες κοινωνικές και οικονομικές ανακατατάξεις, μετατοπίζονται διάφορα συμφέροντα και τελικά καθίσταται η ανθρώπινη πορεία ανοδική και περισσότερο δημιουργική».
- B4.** Συνώνυμα:
αντιλήψεις	=	αόψεις	σύρραξη	=	σύγκρουση, συμπλοκή
απορρέει	=	προκύπτει	εξέλιξη	=	ανάπτυξη
κυοφορεί	=	εγκυμονεί	εξαλειφθεί	=	εξαφανισθεί
- B5.** - «Εάν θέλεις ειρήνη ετοίμασε πόλεμο». «Si vis pacem para bellum»: Παραθέτει η κειμενογράφος αυτούσιο – τόσο στα λατινικά όσο και στην ελληνική του μετάφραση – το σύνθημα των ηγετών των κρατών, με τη χρήση εισαγωγικών.
- «ξένοι προστάτες»: Η χρήση των εισαγωγικών χρησιμοποιείται ως αποδοκιμαστικό σχόλιο για τους κηδεμόνες – οικονομικούς παράγοντες, οι οποίοι κατευθύνουν του ηγέτες των κρατών.
- «επιβεβλημένης»: ειρωνικό σχόλιο καθώς η θυσία πλήθους ανθρώπων ζωών υποτίθεται ότι θα συμβάλλει στην υλικο –τεχνική και πολιτισμική εξέλιξη του ανθρώπου.
- Γ.** Κυρίες και κύριοι,
Ο πόλεμος ως φαινόμενο δεν έλειψε από καμία ιστορική περίοδο της ανθρωπότητας, εφόσον πάντα εξέφραζε τον ανταγωνισμό και τη σύγκρουση ξεπερνώντας αρκετές φορές και τα όρια της θηριωδίας. Και αν είναι εύκολο να βρούμε ισχυρά επιχειρήματα για τη λογική του πολέμου κατά το παρελθόν, όταν οι λαοί διεκδικούσαν την ελευθερία τους, είναι εξαιρετικά δύσκολο να κάνουμε το ίδιο σήμερα, εποχή ανάπτυξης του τεχνικού πολιτισμού, αφού οι άνθρωποι φαίνονται να έχουν αποδεχτεί την πραγματικότητα του πολέμου ως κάτι φυσιολογικό, αναπόσπαστο μέρος της ρουτίνας τους.
Αξίζει να αναφερθεί ότι ο πόλεμος σήμερα δεν έχει μόνο τη μορφή ένοπλης σύρραξης αλλά είναι κυρίως οικονομικός, «ψυχρός», αφού έχει στόχο την υποταγή των οικονομικά ασθενών κρατών στα οικονομικά συμφέροντα των ισχυρών με τη χρήση κυρίως ψυχικής πίεσης προς τους ασθενέστερους.
Είναι ανάγκη λοιπόν να διερωτηθούμε γιατί ο σύγχρονος άνθρωπος μένει προκλητικά αδιάφορος απέναντι στις ειδήσεις που μιλούν για τη δίνη του πολέμου και αποστρέφει το βλέμμα του από τα χιλιάδες αθώα θύματα του.
✓ Είναι γεγονός ότι η ιδεολογική σύγκρουση του σύγχρονου ανθρώπου είναι απότοκος της ευρύτερης σύγκρουσης που παρατηρείται σε παγκόσμια κλίμακα. Λείπουν τα ξεκάθαρα κοινωνικά οράματα, τα ανθρωπιστικά ιδεώδη, η διάθεση για συνεργασία με το συνάνθρωπο. Ο κάθε είδους ρατσισμός και φανατισμός δημιουργεί επιθετικές τάσεις και οδηγεί τον άνθρωπο στην ηθική εξαχρείωση και την απάθεια απέναντι στους πολεμοκάπηλους καθώς και στη δημιουργία εχθρικού κλίματος μεταξύ ομάδων και λαών.
✓ Η έλλειψη ανθρωπιστικής παιδείας και η εμμονή του ανθρώπου στην τεχνοκρατική ανάπτυξη και εξειδίκευση έχει νεκρώσει τον ενδιαφέρον του για τα κοινά προβλήματα. Λείπουν τα συναισθήματα, η πίστη στα ανθρωπιστικά ιδανικά, η συνείδηση ότι ο πόλεμος απειλεί όλη την ανθρωπότητα και όχι μόνο τις κοινωνίες που τον βιώνουν.
✓ Η εξωραϊσμένη εικόνα του πολέμου προβάλλεται από τα ΜΜΕ και τον κινηματογράφο. Οι ταινίες βίας και πόλεμου αποτελούν συχνή διασκέδαση των μαζών αλλά και οι ανταποκρίσεις των ειδησεογραφικών πρακτορείων παίρνουν τη μορφή «πανηγυρικών» ειδήσεων «κατά αποκλειστικότητα». Άλλωστε ό,τι προβάλλεται δείχνει μακρινό και απρόσιτο, ψεύτικο – εικονικό για τον σύγχρονο θεατή αποσυνδέοντας έτσι τον πόλεμο από τις ολέθριες επιπτώσεις του.
✓ Το πνεύμα του υλικού ευδαιμονισμού που επικρατεί στην εποχή μας απομακρύνει τον σύγχρονο άνθρωπο από τα πραγματικά προβλήματα και τονίζει την ευτυχία με τη δύναμη που έχει ν' αγοράζει και να καταναλώνει προϊόντα. Έτσι και οι «ισχυροί» της γης αποφασίζουν ανενόχλητοι για τις τύχες των λαών διεξάγοντας πολέμους στο όνομα της ειρήνης.

- ✓ Ο πόλεμος σήμερα λειτουργεί ως οικονομικός άξονας. Οι ισχυροί της γης επιθυμούν να μένει πάντα ανοιχτή μια εστία πολέμου για την παραγωγή και πώληση στρατιωτικού εξοπλισμού. Η εμπορευματοποίηση του πολέμου είναι πια γεγονός που προωθείται μέσα από πολεμικά παιχνίδια, ταινίες βίας, ακόμη και κόμικς που επιβάλλουν στη συνείδηση του ανθρώπου ότι ο πόλεμος αποτελεί αυτονόητο και αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής τους.

Επιτακτική, λοιπόν, κρίνεται η ανάγκη με βάση τα παραπάνω να δραστηριοποιηθούμε όλοι και κυρίως εμείς οι νέοι άνθρωποι, εφόσον έχουμε το δικαίωμα και την ευθύνη για έναν καλύτερο κόσμο, αλλά και την επίγνωση πως το αγαθό της ειρήνης κερδίζεται με επαγρύπνηση και διαρκείς αγώνες. Οι νέοι λοιπόν θα πρέπει:

- Να συμμετέχουν σε συλλογικές μορφές δράσης κατά του πολέμου και να ενώνουν τη φωνή τους με τους νέους όλου του κόσμου ενάντια στην αδικία και στην εκμετάλλευση που προωθούν οι ισχυροί της γης. Με αυτό τον τρόπο και πυκνώνοντας τις τάξεις των φιλειρηνικών κινημάτων θα μπορέσουν σθεναρά να κάνουν πραγματικότητα το όραμα της ειρήνης.
- Να αγωνιστούν για την ενδυνάμωση των διεθνών οργανισμών και την τήρηση του διεθνούς δικαίου, αφού η ειρήνη διασφαλίζεται μόνο με την επίλυση των διακρατικών διαφορών με τον διάλογο και «υπό την αιγίδα» των διεθνών οργανισμών. Η νέα γενιά πρέπει να διακηρύττει την πίστη της στη διεθνή νομιμότητα η οποία υιοθετεί ανθρωπιστικά ιδανικά.
- Να ενισχύουν τους πολιτικούς εκείνους οι οποίοι θα μπορούν να εργαστούν για να υπάρξει συνεργασία μεταξύ των κρατών μέσω της άσκησης των πολιτικών δικαιωμάτων τους για να αποτραπεί ο εφιάλτης του πολέμου. Η αδράνεια και η αποχή από τα κοινά πρέπει να αποτελέσει παρελθόν.
- Να διατρανώσουν τη φωνή τους, θέτοντας στην υπηρεσία της ειρήνης τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο σε κάθε περίπτωση που ξεσπούν πολεμικές ταραχές, προβάλλοντας τις καταστροφικές συνέπειες του πολέμου τόσο στον άνθρωπο όσο και στη φύση, έτσι ώστε να διαφωτίσουν την κοινή γνώμη σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Μέσα από αθλητικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις να αναπτύσσουν και να διατηρούν σχέσεις με τη νεολαία των άλλων κρατών, ενώνοντας τη φωνή τους και διακηρύττοντας τον περιορισμό των εξοπλισμών και την ανάγκη για μελλοντικό αφοπλισμό.

Τέλος, δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι οι νέοι είναι οι μόνοι ικανοί για να ανασύρουν στην επιφάνεια τα ανθρωπιστικά ιδανικά και τις συλλογικές αξίες, εφόσον δεν έχουν αλλοτριωθεί από την κοινωνία του ψέματος και διατηρούν τις ευαισθησίες τους, αποτελώντας την ελπίδα για ένα ειρηνικό μέλλον για την ανθρωπότητα, μια «όαση» ανθρωπιάς στον σκληρό κόσμο που ζούμε.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Επιμέλεια:

Χρονάκη Κατερίνα • Μαριδάκη Σταυρούλα-Βάνα • Κόρκακα Σάνδη